

Štev. 11

Leto 13

Uredništvo in upravnništvo:

Izhaja enkrat na mesec.
Naročnina letno 24 dinarjev

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

Za 625 milijonov neizrabljenih kreditov

»Službene novine« od 8. nov. 1938 prinašajo pregled državnih izdatkov in dohodkov za čas od 1. aprila do 30. sept. 1938, iz katerega je razvidno, da je bilo za to dobo odobreno skupno din 6.090 milijonov kreditov za državne izdatke, porabljen pa je bilo v tej dobi le 5.324 milijonov dinarjev, tako, da je ostalo neizrabljenih skupno 767 milijonov dinarjev. V isti dobi pa je bilo za 142 milijonov dinarjev manj dohodkov, kakor jih predvideva budžet, tako, da je nastala razlika v znesku 625 milijonov dinarjev, ki predstavlja prihranek. Kako se bo porabil ta prihranek, ni znano.

V istem času, ko izkazuje državni obračun za pol leta tako velik prihranek, pa na drugi strani tarnajo državni uslužbenci in pošiljajo deputacije k vsem mogočim instancam, da bi se njih položaj izboljšal. Ne samo železničarji, marveč tudi vsi ostali državni uslužbenci ugotavljajo v svojih resolucijah in spomenicah, kako so padli njih dohodki tekom zadnjih let pod eksistenčni minimum in kako se druginja, ki se je leta 1935 vsaj nekoliko ustalila, začela od julija 1936 dalje zopet dvigati tako, da je vsled nezadostnih plač pretežna večina državnih uslužbencev prezadolžena in ne more dobiti nikjer več kreditov.

Državni uslužbenec si mora pomagati, kakor ve in zna, da najde kako postranski zaslužek, če hoče vsaj skromno preživeti svojo družino. Delavec je prisiljen, da gre po končani službi pomagat kmetom na polje, da zasluži vsaj krompir in zelje za zimo. Profesionalist mora — hočeš, nočeš — šušmariti in delati konkurenco obrtnikom, da prisluži nekaj dinarjev, ki jih krvavo potrebuje. Nameščenec-uradnik se bavi z zakotnimi pisarijami, sestavami davčnih napovedi, raznimi pritožbami, intervencijami, da si na ta način izboljša svoj budžet. Letos poleti je železniška uprava izdala posebno okrožnico, v kateri je odločno nastopila proti onim železničarskim družinam, ki so nosili razne gozdne sadeže (maline, gobe, jagode) na

trge v mesta in s tem delali konkurenco kmečkemu ljudstvu. Z drugo okrožnico je železniška uprava nastopila proti prevažanju alkoholnih pijač po železničarjih, ker se s tem dela konkurenca gostilničarjem in vinskim trgovcem.

Vse to dokazuje, da je stanje, v katerem se nahajajo nameščenci in delavci, skrajno težko.

Iz referatov, ki jih imamo priliko slišati, da v vladi razvidimo, da je vlada podvzela polno ukrepov, da se je doseglo zvišanje cen raznim poljskim pridelkom in tako rešilo kmeta pred poginom. V teh referatih pa pogrešamo poročil, kaj je bilo istočasno ukrenjeno, da se zviša primerno kupna moč državnih uslužbencev in delavcev ter jim tako omogoči nakup poljskih pridelkov po zvišanih cenah. Samo eno stvar, ki je v tem zvezi, je, da se morajo prej ali slej pokazati posledice v padanju konsuma in naši se bomo kmalu zopet na isti stopnji, kjer smo bili leta 1935. Kmetu ne bo pomagano ničesar, uslužbenec in delavec pa bo popolnoma propadel.

Ker sestavljajo sedaj ministrstva proračune za prihodnje leto, morajo pri sestavi teh proračunov vpoštovati novonastalo stanje. Ker je dokazano, da so se cene življenjskih potrebščin zvišale za nad 30 odst., je treba v istem razmerju zvišati tudi zaslužbe aktivnih uslužbencev in delavcev, kakor tudi pokojnine. Če se bo postopalo po prvotnih navodilih finančnega ministra, ki prepoveduje zvišanje osebnih izdatkov, potem bo narejen nepopravljiv greh, ki bo imel nedogledne posledice ne samo za prizadete uslužbence, marveč tudi za državno blagajno samo, ker bo vsled padca konsuma padel tudi glavni vir državnih dohodkov — davki in trošarine.

Ne želimo dobro samo sebi, marveč želimo procvet in napredek države in državnih ustanov in zahtevamo vsled tega:

Prejemki državnih uslužbencev in upokoencev — nastavljenec in delavcev — se morajo z novim budžetom prilagoditi sedanji druginji!

Državni uslužbenci zahtevajo zboljšanje položaja

Med voljno botro — zlasti tako Razne organizacije državnih nameščenecv smatrajo, da je sedaj primeren moment, da si zagotovijo rešitev vseh še nerešenih vprašanj ter romajo njih deputacije na razna odločilna mesta, kjer predlagajo svoje zahteve in prosijo odpomoči. Tudi v Ljubljani so dne 10. nov. predsedniki raznih stanovskih organizacij prijavili intervencijo pri g. banu dr. Natlačenu, da bi ga zaprosili za zvišanje plač. Po poročilih dnevnega časopisa je vodil deputacijo predsednik poštne organizacije, ki je v svojem nagovoru na g. bana zlasti poudaril, da se vsi državni nameščenci zavedajo, da niso nič drugega kakor del narodne in državne skupnosti ter zato tudi ne zapirajo oči pred drugimi državnimi potrebami in potrebami drugih družabnih slojev. Toda dejstvo je, da so državni nameščenci, delavci in upoko-

jenci, ki nikdar niso bili bog zna kako nagrajeni za svoje delo, doprinesli že tolikšne materialne žrtve v korist državne in narodne skupnosti, da je njih življenjski obstoj že dalj časa resno ogrožen. Državni nameščenci so zato mnenja, da se morajo tudi zanje, ki so ob vsaki priliki požrtvovalno branili državne in narodne interese, enkrat najti potrebna materialna sredstva, da se bodo, razbremenjeni skrbi za vsakdanji kruh, lahko bolj posvetili službi.

Zastopniki so izročili banu vsak za svojo organizacijo posebno spomenico, ki zahteva, da se povišajo njihovi dohodki ne glede na stroko in položaj 500 din mesečno, da se vrne doklada za ženo in poviša doklada za otroke na prvotni znesek 150 din mesečno, da se priznajo poročni ženi v državni službi osebne doklade v isti višini kot neporočeni državni uslužbenki ter da se ukinejo vse razlike med osebnimi dokladami

aktivnih in upokojenih uslužbencev. G. ban je imel na deputacijo krajši nagovor, v katerem je naglasil, da uvideva težak položaj vseh državnih in banovinskih nameščenecv. Zavzemal se je in se še zavzema za zvišanje njihovih plač. Vse je kazalo, da se bo pristopilo k zvišanju že letos jeseni. Žal pa so drugi nepredvideni dogodki to preprečili.

Državni nameščenci in upokoenci, kakor tudi delavci so prejeli tekom lanskega in letošnjega leta od najbolj odločujočih uradov opetovano obljube, da se bo položaj izboljšal, vendar je doslej ostalo vse le pri obljubah. Obljuba g. bana, da se bo še nadalje zavzemal za izboljšanje prejemkov državnih nameščenecv je vse hvale vredna, vendar državni nameščenci in delavci žele, da bi nešeto dosedanjam obljubam sledila končnoveljavno izvedba — zvišanje prejemkov aktivnih in upoko-

jenih uslužbencev v taki višini, da bi zadoščali za dostojno življenje.

Konflikt na ameriških železnica. Ker so železničarske strokovne organizacije odločno odklonile od železniških uprav zahtevano 15 odst. znižanje plač, je prišlo do preloma pogajanj ter so se organizacije obrnile na članstvo, da odloči nadaljnjo taktiko. Koncem septembra je bilo prvo štetje oddanih glasov ter je nad 70 odst. glasovalo za stavko. Končen rezultat bo znan te dni. V slučaju stavke bi staval nad en milijon železničarjev. V tem slučaju bi posegel vmes prezident združenih držav in odredil preiskavo. To bi imelo za posledico, da železniške družbe pred potekom preiskave, ki se mora končati v 60 dnevih, ne bi smele znižati plač, enako pa tudi železničarji ne bi smeli stopiti v stavko, dokler bi bila ta uradna preiskava končana.

„Trgovski list“ in zvišanje prejemkov

Pod naslovom »Upravičene zahteve« objavlja »Trgovski list« na uvodnem mestu sledeči članek o potrebi zvišanja plač državnih nameščenecv:

Pri banu dravske banovine g. dr. Natlačenu se je zglasila deputacija državnih uradnikov ter mu izročila spomenico, v kateri zahteva zvišanje plač drž. nameščenecv. G. ban je deputaciji odgovoril, da uvideva težavni položaj uradništva in da se je vedno zavzemal in da se že zavzema za zvišanje plač. Upal je, da se bodo že letos v jeseni plače zvišale, ker pa to sedaj ni bilo mogoče, upa, da se bo to izvršilo spomladi. Prepričani smo tudi, da uradništvo pri svojem prizadevanju za zvišanje plač more upati na pomoč bana.

Zahteva po zvišanju uradniških plač je že stara in tudi »Trgovski list« je že ponovno zahteval zvišanje uradniških plač. Storil je to z odobravanjem vseh slovenskih trgovcev, saj so združenja na svojih občinah zborih, a tudi Zveza trg. združenj ponovno nastopili za zvišanje uradniških plač.

Če se je trgovstvo izreklo za zvišanje uradniških plač, potem je že s tem ta zahteva dovolj utemeljena. Kajti trgovci spadajo med največje davkoplačevalce, ki jim ni in ne more biti vseeno, če se nalagajo državi nova bremena. Trgovci pa so tudi ljudje, ki mislijo gospodarsko in ki vedo, da je treba vsak izdelek na eni strani nadomestiti z dohodkom na drugi. Če se torej trgovci izrekajo za zvišanje uradniških plač, potem pomeni to, da je to zvišanje tako nujno, da se mora izvršiti in da se mora najti kritje za ta novi izdatki.

Zvišanje uradniških plač pa je tudi v resnici neizogibno. Štirikrat so bilo reducirane uradniške plače. Prišlo je zaradi tega do takšnih nemožnosti, da so imeli uradniki vedno manjše plače, čim bolj so avanzirali. Vse bi še šlo, če bi se po zadnji redukciji plač druginja zmanjšala. A mi vemo, da je nasprotno od l. 1935 dalje druginja občutno narasla. Ta druginja pomeni zadnjo in najtežjo redukcijo uradniških plač in vsaj posledice te zadnje redukcije bi se morale na vsak način odpraviti.

A tudi v interesu države same je, da se uradniške plače izboljšajo. Kajti kakor v poslovnem življenju, tako velja tudi za javno upravo resnica, da je pogoj uspešnega dela, da

imajo nameščenci vsaj svoj eksistenčni minimum. Kar odkrito je treba povedati, da večina drž. uradništva tega nima. In posledice tega se čutijo povsod in se čutijo tudi v državni upravi sami. Kaj drugega niti ni pričakovati. Uradnik, ki je v gmotnih skrbih, ki ne ve, kje bo dobil potrebn denar za vzdrževanje svoje rodbine, ta uradnik ne more delati tako, kakor bi delal, če bi bil brez te moreče skrbi. Tudi uradnik je le človek.

Prepričani pa smo tudi, da bi bilo tudi za čistost državne uprave vse drugače poskrbljeno, če bi bili uradniki plačani tako, kakor treba. Samo gmotno popolnoma neodvisen človek more tudi z vso doslednostjo izvrševati zakonske predpise z vso objektivnostjo.

Silno mnogo sitnosti in izdatkov pa bi se prihranilo tudi našemu gospodarstvu, če ne bi bili uradniki v materialnih skrbih. Mislimo, da bi marsikatera komisija odpadla, da bi marsikatera stvar šla gladkeje naprej in da bi bilo mnogo manj nezadovoljstva, če bi se uradniki mogli čisto posvetiti le svojemu poslu.

In ne pozabimo na najvažnejše. Pri sedanjih nizkih plačah se bo ravno najsposobnejši naraščaj branil državne službe. Kdor bo le mogel, bo iskal službo v zasebnih podjetjih, kajti v državni službi mora čakati leta in leta, preden pride do plače, da si more ustanoviti lasten dom. Tudi te posledice se ne bi smele prezreti.

Zvišanje uradniških plač je nujnost, ki jo narekujejo tako državni, kot narodni, gospodarski in kulturni oziri. Kar je nujno, se mora tudi izvršiti in zato se mora najti kritje, ki je za zvišanje plač potrebno. Z dobro voljo se more to kritje tudi najti in zato upamo, da se bo tudi našlo.

V železničarskem koledarju za leto 1939 je na strani 203 pri pokojninah delavcev zamenjana glava pri tabelah, kar je gotovo že vsakdo sam popravil. Prva rubrika so pokojnine profesionalistov, druga polkvalificiranih delavcev in tretja navadnih fizičnih delavcev. — Železničarski koledar za leto 1939 nam je pošel in ga nimamo več v zalogi. Vsled tega žal ne moremo ustreči vsem onim, ki so ga sedaj naknadno naročili. Naj bo to opomin za prihodnje leto, da bodo zaupniki pravočasno prijavili svoja naročila.

Knjige Cankarjeve družbe izidejo 1. XII. ter jih dobe člani pri krajev. zaupnikih. Cankarjeva družba prosi vse dosedanje člane, da plačajo pri prevzemu letošnjih knjig po možnosti tudi članarino za prihodnje leto.

Iz intervencij

Železničarji pri prometnem ministru

Dne 17. oktobra je sprejel prometni minister zastopnike petih železničarskih strokovnih organizacij in pri tej priliki na prošnjo voditelja delegacije, naj se zavzame za zvišanje prejemkov, odgovoril, da prizna naraščanje draginje. Cene poljedelskim pridelkom so se zadnje čase res zvišale, kar je pa bilo potrebno, ker je pri nas do 80% kmetov in je bil še do pred kratkim ta stan najrevnejši. Seveda bi se morale dosledno temu zvišati tudi uradnikom in sploh uslužbencem plače. Železničarjem bi se plače sicer mogle zvišati, je dejal minister, ker so se zvišali tudi dohodki železnic. Toda ne morejo se zvišati plače samo železničarjem, ne da bi se hkrati zvišale tudi drž. uslužbencem vseh drugih resorov, ker za vse ni vodolj sredstev na razpolago. To vé najbolje finančni minister, ki je za to vprašanje najbolj pristojen. Vendar se bo, je obljubil prometni minister, tudi v

prihodnje brugal za izboljšanje gmotnega položaja uslužbencev svojega resora, toda v obliki, ki bo najbrž zanj in vseh uslužbencev najbolj koristna.

Upokojenci pri dr. Stojadinoviću in dr. Kreku.

Pod tem naslovom je poročal »Slovenec« dne 12. novembra to-le: »Predsednik vlade dr. Stojadinović je danes (11. nov.) sprejel deputacijo kongresa drž. upokojencev in upokojenk iz vse države, ki mu je ob tej priliki izročila na kongresu sprejeto resolucijo. Deputacijo Društva drž. in banovinskih upokojencev iz dravske banovine, v kateri sta bila dr. Vrtačnik, predsednik upravnega sodišča v pokoju, in dr. Franc Vidic, vladni svetnik v pokoju, je danes sprejel tudi minister dr. Krek. Deputacija je g. ministra naprosila, da bi podprl težnje upokojencev, ki so izražene v resoluciji, sprejeti na kongresu. G. minister je deputaciji obljubil vsestransko pomoč.«

Spremembe pri ljubljanski železniški direkciji

Lansko leto upokojenega direktorja dr. Faturja je nasledil g. dr. Bončina.

Bil dolgo časa mesto direktorja ljubljanske železniške direkcije in se v

Dne 15. novembra 1938 pa je bil imenovan na predlog prometnega ministra za novega ravnatelja drž. železnic v Ljubljani dosednji pomočnik ravnatelja inž. Rudolf Kavčič. Na mesto pomočnika pa je bil imenovan dosednji načelnik prometno-komercialnega oddelka gosp. Franc Hojs. O obeh novoimenovanih najvišjih funkcionarjih ljubljanske železniške direkcije objavlja »Slovenec« daljše poročilo, iz katerega posnemamo sledeče:

Inž. Rudolf Kavčič se je rodil 15. aprila 1885 v stari železničarski družini v šempetrskem okraju v Ljubljani. Po dovršeni osnovni in srednji šoli se je vpisal 1. 1902 na graško tehnično fakulteto, kjer je bil 1. 1907 diplomiran iz gradbeno-inženjerske stroke. Še kot mlad inženjer je že naslednje leto vstopil v službo pri gradbenem oddelku južne železnice na Dunaju. Tedaj so pričeli izmenjavati železniški gornji stroj na progi Zidani most—Ljubljana in mladi inženjer je pri tem sodeloval. Že marca istega leta je prestopil iz službe pri južni železnici v službo pri državnih železnicah, in sicer k direkciji za gradbo novih železnic na Dunaju. V tej službi je bil do prevrata. Inž. Kavčič je v tej službi pokazal velike svoje zmožnosti. Tako je v letih 1908 do 1914 trasiral progo Novo mesto—Metlika, v letih 1914 do 1917 je trasiral zgradbo proge Knin—Prijadić v Dalmaciji. Leta 1917 je sodeloval pri razširitvi proge Dunaj—Krakov iz dvotirnega v štirirailni sistem. L. 1918 je inž. Kavčič že trasiral in pričel graditi progo Logatec—Ajdovščina ter so že prevrtili neki predor. Povojne razmere so zgradbo te proge preprečile. Pred koncem vojne je bil prestavljen k sekciji za vzdrževanje železnic v Novem mestu. Tukaj ga je našel preobrat. Tedanja narodna vlada ga je postavila za gradbene-

ga načelnika v novo ustanovljeno direkcijo za državne železnice v Ljubljani. Po ukinitvi te direkcije je bil imenovan za šefa za trasiranje. Med drugimi je izdelal načrte za trasiranje proge St. Janž—Sevnica, ki bo 1. decembra slovesno otvorjena, pri trasiranju železnice Ormož—Murska Sobota, ki je tudi že dalj časa v obratu, dalje pri trasiranju železnice Kočevje—Lukov dol—Vrbovsko, odnosno Črnomelj—Ogulin. L. 1923 je bil imenovan tudi v likvidacijsko komisijo za podržavljenje južnih železnic in ko je bila južna železnica leta 1924 podržavljena in ustanovljena nova direkcija državnih železnic, je inž. Kavčič delal kot šef raznih oddelkov v vseh strokah, dokler ni bil 11. maja 1936 imenovan za pomočnika ravnatelja, sedaj pa za ravnatelja.

G. Hojs je eden najbolj zmožnih uradnikov tukajšnje železniškega ravnateljstva, v Ljubljani pa ugledna in vplivna osebnost.

Rodil se je 8. septembra 1882 v Dragotinju v občini Sv. Jurij ob Ščavnici. Pravne študije je začel v Gradcu, dokončal pa v Ljubljani. Že prej, l. 1907., pa je vstopil v železniško službo pri južni železnici, in sicer najprej na postaji Dravograd—Meža. Služboval je po mnogih slovenskih in nemških krajih, l. 1919. pa je bil poklican k ravnateljstvu južne železnice v Ljubljani, kjer je postal šef komercialnega oddelka ravnateljstva državnih železnic v Ljubljani.

Imenovanje g. Hojsa za pomočnika železniškega ravnatelja v Ljubljani pomeni odločen korak naprej za odpravo raznih nezdravih razmer med železniškim osebjem, kajti novi pomočnik je znan kot resen, objektiven in energičen uradnik, ki pozna železniško službo v vseh potankostih.

Naša želja, ki jo ob tej priliki zopet poudarjamo, je, da bi od novega ravnatelja imelo korist zlasti nižje železniško osebje, ki že več let zama trka na vrata železniške uprave in prosi za izboljšanje položaja.

V Švici so hoteli znižati železničarjem plače. Že dolgo časa se pripravlja v Švici znižanje plač državnim name-

ščencem ter so železničarji pristali na to, da bi se uvelje zopet plače z dne 13. X. 1933. To bi pomenilo le ne-

znatno znižanje sedanjih plač, vendar je parlament ta predlog s 103 : 58 glasovom odklonil.

Iz okrožnic

Navodila za podaljšanje legitimacij

Podaljšanje legitimacij za aktivne uslužbence in delavce ter njih rodbinske člane bodo vršili tudi za leto 1939 šefi sekcij in kurilnic ter prometni kontrolorji. Za direkcijo ter materialno skladišče v Mariboru pa izvrši prolongiranje odsek za vozne ugodnosti.

Priložiti je treba sledeča potrdila:

a) za vse otroke preko 18 let stare, sinove do največ 26. leta, če hodijo v šolo ali se uče obrti, je potrebno potrdilo šole odnosno vpis v opombi, do kdaj traja učna doba na podlagi učne pogodbe, ki jo ni treba priložiti spisku, ter lastnorčno podpisane izjave, da so v domači oskrbi, da nimajo lastnih dohodkov, odnosno koliko imajo mesečnega kosmatega zaslužka. Izjave mora potrditi pristojna občina odnosno policijska uprava.

Gojenci vojaških šol in zavodov (akademije, podoficirske šole, vojnotehničnih zavodov), ter sinovi, ki služijo kadrski rok, nimajo pravice do voznih ugodnosti.

b) za hčerke preko 18 let stare, ki so brez lastnih dohodkov in še doma in neomožene, tozadevna izjava uslužbenca, potrjena od pristojne občine odnosno policijske uprave.

c) Za hčerke, preko 18 let stare, ki zaslužijo do 500 din mesečno, pa so še doma, potrdilo delodajalca o mesečnem kosmatem zaslužku, o višini prispevkov za zavarovanje pri OUZD ali bolniški blagajni ter izjavo očeta. Za žene izjavo uslužbenca, če ima ali nima obrt odnosno trgovino.

Za izjavo k b) in c) so uslužbeni moralno in materialno odgovorni ter se bo v slučaju, da so podali lažno izjavo, event. proti njim postopalo po zakonu.

Posebno se je doslej opazalo, da so hčerke v službi ter se v času, ko se prolongacija vrši, vračajo za nekaj dni domov, samo da se jim overi legitimacija in da izgleda kakor bi zapustile službo, nato pa se zopet vračajo v službo. Take primere je treba takoj prijaviti.

Na koncu spiska mora potrditi šef, da v spisku navedene žene nimajo nobene trgovine ali obrti, katere se morajo v smislu obrtnega zakona vpisati pri sreskih načelnstvih odnosno Mestnih magistratih ali pa protokolirati pri trgovskih sodiščih.

Za duševno ali telesno trajno nesposobno deco preko 18 let staro, se mora zaprositi za prolongacijo s posebnim trebovanjem ter priložiti uverjenje pristojnega želez. zdravnika.

Podaljšanje legitimacij za upokojence in rentnike

Podaljšanje veljavnosti legitimacij za leto 1939 za vse upokojeno osebe in rentnike vrši samo direkcija. V to svrhu je sestaviti spiske po navodilih, ki veljajo za aktivno osebe s tem, da je izstaviti poseben spisek za upokojence, ki jim izplačuje pokojnino direkcija državnih železnic Ljubljana in drug spisek za one, ki jim izplačuje pokojnino Dravske finančne direkcije Ljubljana. Posebno opozarjamo, da je v rubriki d) navesti službeno dobo od vstopa v službo do upokojitve. Rodbinske legitimacije smejo predložiti samo starešine rodbine.

Pravico do rumenih legitimacij ima tudi ono upokojeno pomožno osebe, ki je imelo to pravico po prejšnjih pravilnikih o povlaščenosti vozniki.

Po odloku G. D. br. 127276/36-I, dodatek k razpisu štev. 64/36 — je spiskom tudi priložiti:

a) čekovni odrezek o zadnji prejeti pokojnini;

b) vsak upokojenec mora dati pisмено izjavo, če on in njegovi rodbinski člani izpolnjujejo pogoje za uživanje voznih ugodnosti po pravilniku. Priložiti je potrdila za otroke kakor pri aktivnih uslužbencih in da žene ne vodijo nobene trgovine ali obrti po obrtnem zakonu. Sirote, ki uživajo rodbinsko (sirotinsko) pokojnino, se smatrajo kot otroci ter imajo priložiti potrdilo, da nimajo lastnega zaslužka preko 500 din mesečno.

Podaljšanje veljavnosti se sme prositi samo preko postaje, ne pa osebno pri direkciji, ker morajo postaje voditi točno evidenco o voznih ugodnostih.

Postaje, ki imajo veliko število upokojencev, morejo predlagati spiske sukcesivno, označujoč jih kot 1., 2., 3., spisek itd., manjše postaje pa kumulativno v enem spisku. Spiskom je priložiti legitimacije, opremljene z žel. markico za 2 din in odnosna potrdila, označena s tekočo številko spiska.

Zbiranje legitimacij naj se prične takoj, vpošiljanje spiskov pa od 10. nov. 1938. dalje in sicer tako, da bodo vsi spiski vseh stanic pri direkciji do 1. decembra 1938.

Listne legitimacije za nestalne delavce

V času od 1. do 10. decembra 1938. je naročiti za leto 1939 listne lične legitimacije za pomožno osebe bolniškega fonda, nestalne delavce, ki ne služijo tri leta, njih rodbinske

S. Karel Kautsky

Dne 16. oktobra t. l. je preminul v Amsterdamu na Holandskem nestor socialističnega gibanja v predvojni Evropi, veliki učitelj znanstvenega socializma in interpret (razlagatelj) naukov Karla Marxa in Friderika Engelsa, s. Karl Kautsky.

Vest o njegovi smrti je bolešno odjeknila in vrstah delavstva ne samo v Evropi, ampak daleč preko mej njenih mej. Kako tudi ne bi; stara in mlada generacija delavstva je črpala svojo socialistično znanje iz del Karla Kautskega in s tem znanjem obogatena stopila v življenje, v boj za politične in socialne pravice delavskega razreda. — Kautsky je umel bolj kot kdo drugi z jasno besedo in razlago analizirati kapitalistično družbo in njen ustroj ter z vidika historičnega materializma pojasnjevati njen razvoj in razvoj človeške družbe v pravcu socializma. Njegovi spisi razodevajo moža velikega duševnega obzorja in njih ogromno število je dokaz neizčrpne plodovitosti in duševne svežosti po-

kojnika do neposredno pred njegovo smrtjo.

Smrt Karla Kautskega pomeni v teh težkih dneh, ki jih preživlja delavski razred, dvojno izgubo: izgubo prijatelja, kakršnih ima delavski razred v vrstah izobražencev le malo in izgubo znanstvenika, ki bi bil v tej dobi zmed in socialnih pretresov kot kašipot na križpotju.

Stoječi na prehodu dveh vekovnih obdobij, ko se bje boj med delavskim razredom in kapitalizmom nikoli ne ustavljal, je bil Kautsky v znamenju gesel za demokracijo in svobodo, proti diktaturi, stanovščini in fašistični totalitarnosti, nam bo manjkal učitelj Karel Kautsky, njegova ostra kritika in prepričevalna ter vzpodbudna beseda.

S. Karel Kautsky je bil rojen dne 16. oktobra 1854. v Pragi. L. 1875. ga najdemo v vrstah socialne demokracije na Dunaju, od koder pa se je l. 1880. preselil v Zürich in naslednje leto v London, kjer je postal

zasebni tajnik Friderika Engelsa. Bil je ustanovitelj revije »Die neue Zeit« (1883—1917) in jo je tudi urejeval dokler je izhajala. Kautsky je sestavil politični, socialni, gospodarski in kulturni program socialne demokracije, takozvani »Erfurtski program« (nazvan po mestu Erfurtu, kjer se je vršil socialno demokratični kongres, ki je program osvojil in katerega so brez večjih sprememb sprejele vse socialno demokratične stranke v Evropi).

Nastopal je proti takozvanemu revizionizmu Bernsteina, ki je hotel korigirati nauke Marxa in Engelsa (l. 1900.) in okoli l. 1910. proti radikalizmu Roze Luxemburgo-ve. V l. 1914. do 1918. se je Kautsky razšel z nemško socialno demokracijo, čije večinski del se je izjavil za vojno, ne misleč na to, da ni šlo samo za boj proti ruskemu carizmu, ampak za nemški imperializem. — Kautsky je bil tedaj med utemeljitelji nemške neodvisne socialne demokracije. Po vojni je bil zaposlen v Berlinu, v arhivu zunanjega ministrstva in je objavil celo vrsto važnih aktov o krivdi nemške diplomacije na izbruhu svetovne vojne. Bil je tudi politični svetovalec prve delavske vlade Haase—Ebert. Dalj časa je preživel no vojni med Gruzinci, v Kavkaški republiki, ki jo je organiziral, dokler jo niso zasedli boljševiki. Z boljševizmom se ni mogel sprizniti. Zanikal je princip diktature kot osnovo socialistične družbe. L. 1931. se je Kautsky preselil na Dunaj. Ko je l. 1934. prišlo do uvedbe stanovske diktature v Avstriji, se je podal v svoje rodno mesto v Prago. Šele letošnje pomlad je, sledeč po-

vabilu holandske socialne demokracije, zapustil Prago in odšel v Amsterdam, kjer je sedaj umrl.

Najvažnejši spisi Kautskega so: »Marxovi gospodarski nauki« (1887), »Erfurtski program« (1892), »Predhodniki modernega socializma« (1895), »Socialna revolucija« (1903), »Izvor krščanstva« (1908), »Pot k oblasti« (1909), »Mednarodnost in vojna« (1915), »Diktatura proletariata« (1918), »Terorizem in komunizem« (1919), »Kako je nastala svetovna vojna« (1919), »Materialistično pojmovanje zgodovine« (2 zvezka, 1927). Poleg tega je delal Kautsky na izdajanju del Karla Marxa in Friderika Engelsa ter je tudi sam priredil ljudsko izdajo za študij tako težkega Marxovega »Kapitala« (3 zvezki, 1914—1925). Svoje življenje in svoj razvoj pa je naslikal Kautsky v zbirki »Nauk o narodnem gospodarstvu sedanosti v samoprikazovanju«. Razen tega je Kautsky napisal brez števila člankov in znanstvenih razprav v vseh mogočih socialno demokratičnih časopisih in revijah. Pri njegovem delu mu je vneto pomagala njegova žena, ki ga je preživela.

Delavski razred se klanja spominu velikega učitelja, ki je posvetil svoje življenje delu za osvoboditev delavstva in vsega človeštva v znamenju socializma!

Sloboda radničke koalicije i sindikalne akcije

Prao na udruživanje odnosno pravo na koaliciju radnika i namještenika u svrhu poboljšanja njihovog ekonomskog položaja utvrđeno je u našoj zemlji propisima sadržanim u § 35 Zakona o zaštiti radnika. Tu se propisuje, da »pomoćno osoblje (radnici), koje radi u poduzećima predviđenim u § 1 ovog zakona mogu se udruživati u specijalna udruženja za zaštitu svojih ekonomskih kulturnih i moralnih interesa. Ova udruženja može pomoćno osoblje (radnici) stvarati po zanimanjima ili bez obzira na zanimanje, a tako isto može ih udruživati u mjesne i oblasne saveze. Članovima ovih udruženja može biti samo pomoćno osoblje (radnici) zaposleno u poduzećima predviđenim u § 1 ovog zakona bez obzira na spol i starost«.

U prednjim zakonskim propisima jasno je istaknuto, da je sloboda radničke koalicije zakonom zajamčena kao i to, da ta koalicija imade da obuhvata samo pomoćno osoblje. Postupiti protivno od ovoga i utjecati na stvaranje koalicije radnika odnosno namještenika pod direktnim ili indirektnim utjecajima vanradničkih elemenata imade i sa formalne strane značenje, koje je protivno zakonskim propisima odnosno, još bolje rečeno, zakonskim intencijama. Takova naime udruživanja ne bi bila prava radnička odnosno namještenička udruživanja, kako su po zakonu interpretirana. Organiziranje raznih sekcija i udruženja radnika i namještenika unutar općih političko partijskih formacija ili kakvih općih privrednih odnosno kulturnih korporacija — osim što razbija snage radnika i namještenika potrebne im »za zaštitu ekonomskih, kulturnih i moralnih interesa« (kako je to zakonom obrazloženo) — imade svoju posljednju i u tome, da se time zaobilaznim putem dovodi do depasiranja zakonskih intencija o tipu radničkih odnosno namješteničkih udruženja, koji u svojoj konzekvenci a obzirom na propis, da članovima ovih udruženja »može biti samo pomoćno osoblje«, daje interpretaciju slobodnog radničkog odnosno namješteničkog sindikata.

Mimo i protiv volje ogromne većine radnika i namještenika, a uz nastojanje i potporu poslodavaca sa namjerom, da se rasparčaju organizacije snage radnika i namještenika i tako oslabi njihov otpor protiv poslodavačke eksploatacijske politike, postoje uz slobodne sindikate u

nekima zemljama ujedno i sindikati sa nacionalnim ili sa vjerskim obilježjem. U zemljama tako zvanog totalitarnog režima postoje radnički i namještenički sindikati unutar zajedničkih poslodavačko - radničkih korporacija, dok u nekim zemljama sa režimom, koji obzirom na njegovo ustrojstvo pokazuje tendence ka totalitarnosti (Bugarska), postoje isključivo tako zvani državni sindikati. Stepen akcije ovakvih sindikata uslovljen je ne o odnosu snaga radničke i poslodavačke strane, jer ovakvi sindikati nemaju samostalnosti u pravcu izgradjivanja ove snage u smislu slobode akcije, nego o arbitražnoj proceduri državne uprave kao nadležnog arbitra kod rješavanja sporova. Uzme li se u obzir s jedne strane težnja za rješavanje radničkih problema na bazi samaritanstva kod sindikata sa vjerskim emblemom, uzme li se zatim u obzir težnja ka nekoj harmoniji interesa između radnika i poslodavaca kod sindikata sa nacionalnim emblemima kao i kod sindikata tako zvanog državnog i korporativnog tipa, onda zaista ne treba da se gubi riječ i vrijeme u tome, da bi se nekom utvilo u glavu, kako je jedina solucija za uspješnu borbu radnika i namještenika za bolje uslove života sadržana u slobodnim sindikatima, u slobodi radničko namješteničke koalicije, u slobodi njihove sindikalne akcije.

Puna sindikalna solidarnost radnika i namještenika, izražena u njihovoj pripadnosti slobodnim odnosno od svakog drugog vanradničkog faktora neovisnim sindikatima i u povezanosti ovih sindikata preko jednog zajedničkog međunarodnog foruma — zemaljske sindikalne centrale — je prvi uslov za efikasniju socijalnu obranu u borbi sa protivnikom. U ovome radničkom odnosno namješteničkom protivniku izraženi su poslodavci odnosno vlasnici sredstava za privrednu proizvodnju. Rezultati ove privredne produkcije, koji su izraženi u robi kao životnoj potrebi, upućeni su u svrhu njihove prodaje na tržišta — bilo domaća ili strana. Za produkciju robe potrebna su finansijska sredstva, čija strujanja u znaku kreditnih odnosa prelaze okvire nacionalnih ili pojedinih državnih granica. Prema tome kapital u općem značenju njegovog pojma je internacionalan i on prema tome u svima oblicima njegovog

plasmana imade subjektivno shvaćeni interes u tome, da eksploatacija radne snage bude što veća odnosno njezin plasman obzirom na tržišne izdatke što jeftiniji. Otuda nastaje nemirovna potreba, da radnički odnosno namještenički sindikati uz nacionalnu povezanost putem zemaljske sindikalne centrale budu u znaku sindikalne internacionale povezani međusobno na čitavom svijetu, kako bi zajedničkim silama i zajedničkim sretstvima mogli da stvore uslove za odbranu životnih interesa radničke klase od svireposti eksploatacije međunarodnog kapitalizma.

Radnici i namještenici — i ako su oni glavni proizvodilački faktor, u procesu privredne proizvodnje figuriraju u znaku najamnog odnosa. Oni su svakog časa izvrnuti opasnosti bezgranične eksploatacije, koja prelazi njihove fizičke i duhovne snage. Oni su svakog časa izvrnuti i takovoj opasnosti, da budu izbačeni iz procesa privredne proizvodnje odnosno da budu lišeni najprimarnijih uslova za život. Radnik odnosno namještenik kao jedinka je u potpunoj nemogućnosti obzirom na konkurenciju na tržištu radne snage, da se zaštiti pred ovakvim opasnostima. Odatle nastaje za radnike i namještenike imperativna potreba, da putem samopomoći izraze u organizacionoj povezanosti svih ovih jedinki utječu na stvaranje mogućnosti oko regulisanja radnog tržišta uklanjanjem međusobne konkurencije na njemu i podizanjem cijene radnoj snazi odnosno poboljšanjem njezinog životnog standarda.

Famozna kapitalistička želja za lavovskim višcima vrijednosti involvira u sebi i bezobzirnost prema ekonomskim, kulturnim i moralnim potrebama radne snage. Otuda nastojanje, da se u okviru što dužeg radnog vremena i uz što manje nadnice i plaće iscijedi što više od radne snage bez ikakvog obzira na njezine socijalne, kulturne i moralne potrebe.

Ova grupa suprotnost interesa između poslodavca kao vlasnika sredstava za privrednu proizvodnju s jedne i njihovih radnika i namještenika s druge strane diktira posljednjima potrebu, da putem svojih, isključivo svojih, organizacija, stvaraju uslove za poboljšanje nadnica i plata, za skraćivanje radnog vremena i za unapredjenje institucija, kojima su namijenjeni zadaci njihove socijalne zaštite i osiguranja. Ogromnom aparatu poslodavaca, izraženom u njihovim finansijskim kapitalima i ostalim sretstvima, treba da se suprotstavi puna solidarnost radnika i namještenika. Preko ove solidarnosti može samo da se omogući uklanjanje kaosa na tržištu radne snage a na način da se striktno sprovede primjena propisa iz oblasti so-

cialno političkog zakonodavstva kao i propisa iz oblasti kolektivnih utanačenja. Preko ove solidarnosti utječe se na podizanje cijene radnoj snazi, čime se opet uz poboljšanje zdravstvenih i opće kulturnih potreba radnika i namještenika kao najproduktivnijeg dijela naroda podiže kupovnu snagu široke potrošačke publike sa svim dobrim reperkusijama na opću privrednu situaciju.

Prednjim konstatacijama imade da se utvrdi i jedna konstatacija, koja je s njima u uskoj vezi, a ta je, da svaka radnja, kojom bi se sputavala sloboda koalicije radnika i namještenika imade za posljedicu sputavanje pozitivnog zakonskog prava a nada sve sputavanje mogućnosti oko odbrane najosnovnijih uslova za njihov život. To se mora da utvrdi, kada je riječ o pojavama u nekim zemljama u posljednje vrijeme u Čecoslovenskoj republici, koje se pokazuju u znaku raskidanja sindikalnih internacionalnih veza i slabljenju otpora radnika i namještenika u odnosu prekaploatacijske politike poslodavaca. Još teže je ovaj otpor pogodjen ondje, gdje bi se pojavile tendence oko ograničavanja pa čak i suspendovanja slobode radničke koalicije. Neutaživa poslodavačka želja za što većim profitima putem što veće eksploatacije radne snage ne može da bude umanjena, nego naprotiv uvećana, time, ako se radnici i namještenici ukopčavaju u formacije i sfere, u kojima poslodavci imaju dominantan, da se ne kaže, isključiv utjecaj. Tu može da bude samo taj učinak, da radnici i namještenici, lišeni mogućnosti za solidarnu odbranu putem organizacija, koje su ovisne samo o njima, respektive, koje su u odnosu prema poslodavcima kao i opće vanradničkim faktorima potpuno neovisne, postaju domena za nesmetanu i prema tome svestranu poslodavačku eksploatacijsku politiku. A takove radnje nužno rezultiraju stvaranjem nezbrinutih legija neuposlenih radnika, povećanjem obolenja među uposlenim radnicima u vezi sa njihovom prekomjernom eksploatacijom, srozavanjem kupovne snage široke potrošačke publike sa svim lošim reperkusijama na privrednu situaciju i napokon smanjenjem poreske snage velikog dijela državljana.

Prema svemu ovome zahtjev za slobodu koalicije radnika i namještenika i za slobodu njihove sindikalne akcije radi unapredjivanja njihovih životnih interesa imade svoj ogromni socijalni, ekonomski i opće narodni smisao.

»Glasnik Saveza bankarskih, osiguravajućih, trgovačkih i industrijskih činovnika Jugoslavije br. 11 od 9. novembra 1938. — Fadil Kurtagić.

člane ter žene in otroke uslužbenec, katere imajo trgovino ali obrt. Delavcem V. vrste ne pritičejo nobene vozne ugodnosti ter ne dobijo listnih ličnih legitimacij temveč jim izdajajo šefi edinic objave s fotografijo, da se morejo legitimirati pri službenih vožnjah z upotnicami BK. 17.

Listna legitimacija stane 2 din.

Prošnje za dopust radi nabora so kolka proste

Finančno ministristvo, oddelek za davke je pod štev. MF 57242 izdalo sledeče tolmačenje:

Prošnje uslužbencev za podelitev dopusta v svrhu odhoda na nabor so kolka proste, ker v teh primerih ne gre za dopust za privatne posle, marveč za dopust radi odziva na poziv oblasti.

Izplačevanje akontacij na rodbinske pokojnine

Ker pripada po določbah zakona družini umrlega uslužbenca do definitivne odmere pokojnine akontacija na pokojninske prejemke je z ozirom na dejstvo, da se vrši od 1. aprila 1938 dalje izplačilo rodbinskih pokojnin v breme uradniškega pokojninskega fonda, finančno ministristvo izdalo glede izplačevanja akontacij sledeče navodilo:

Samo ob sebi umevno, da zamore odločiti o izplačilu akontacije le oni organ, ki je pristojen za odmero rodbinske pokojnine. V odloku o odreditvi akontacije, v kolikor je ta potrebna, morajo biti točno navedeni vsi podatki o osebi, kateri se nakaže akontacija, kakor tudi o umrlem uslužbencu ter se mora ta odlok dostaviti v dveh izvodih običnemu oddelku finančnega ministristva.

Upokožitev delavcev po 6 mesečnem bolovanju

Na podlagi čl. 179 delavskega pravilnika je predpisal železniški minister glede izvajanja določbe čl. 32 tč. 2 delavskega pravilnika (prestanek službe po 6-mesečnem neprekinjenem bolovanju) sledeče tolmačenje:

Vsaakega stalnega delavca — člana penzijskega fonda — mora službena edinica po preteku šestih mesecev neprekinjenega bolovanja poslati na pregled k zdravniški komisiji, ki je edino pristojna, da ugotovi, ali je delavec po preteku šest mesecev neprekinjenega bolovanja še tako bolan, da ni izgleda na skorajšno ozdravljenje, da bi bil zopet za službo sposoben.

Odlok o prestanku službe sme izdati službena edinica šele po predhodni gornji ugotovitvi zdravniške komisije.

Tko snaša ogromne terete utakmice u naoružanju

Luda utakmica u naoružavanju postaje sve žešća. U svim državama oružanje je postalo najaktualnije pitanje. Unutrašnja i vanjska politika pod moćnim je utjecajem tog problema gotovo u svim zemljama.

Münchenska konferencija dala je povoda izvjesnom optimizmu: poslije objavljivanja one srdačne prepiske između Chamberlaina i Hitlera počelo se vjerovati u mogućnost ograničenja u naoružanju. Usuprot svečanog proklamiranog »vječnog prijateljstva« između Njemačke i Engleske ograničenje oružanja ostala je pusta iluzija.

Dakle i ovaj optimizam je zabluda, kao što je zabluda sve što je u tom smislu u vezi sa Münchenskim sporazumom. Istina, Njemačka hoće da sa Engleskom uglavi sporazum u pogledu zračnog naoružavanja, ali samo onda kad bi joj taj sporazum dopustio supremaciju. Zapadne sile međutim žele najprije da izvrše svoj plan zračnog naoružavanja. Tek onda one bi htjele da se upuste u pregovore o ograničenju daljnje naoružavanja.

Nemoguće je predvidjeti gdje će svršiti ova luđa utakmica. Ali je sigurno da će socijalne posljedice biti teške. Naročito u zemljama sa liberalnim gospodarskim sistemom. Američke finansijske pu-

blikacije, koje razpolazu vrlo pouzdanim podacima, javljaju, da su troškovi naoružanja u Evropi porasli od 2.690 milij. dolara u 1933 na 12.806 milijuna dolara u 1937. To je u dinarima suma koja otprilike pretstavlja 64 kompletnih, državnih budžeta Jugoslavije! A to je samo oružanje Evrope!

U pojedinim evropskim zemljama porasli su troškovi naoružanja ovako: V. Britanija od 455 mil. dol. 1933 na 1693 mil. dol. 1937; Francuska od 678 mil. dol. 1933 na 1092 mil. dol. u 1937; Njemačka od 299 mil. dol. 1933 na 4400 mil. dol. u 1937; Italija od 241 mil. dol. u 1933 na 526 mil. dol. u 1937.

Sjedinjene države američke utro-

šile su za naoružanje 1933 sumu od 540 mil. dol. a 1937 ta se suma popela na 1065 mil. dol.

Ukupni izdaci za oružanje u cijelom svijetu popeli su se — prema tim podacima od — 3963 mil. dol. u 1933 na 17.581 mil. dol. u 1937.

To su poznate sume, jer je više nego sigurno da su troškovi za oružanje stvarno mnogo veći. Medjutim u toku 1938 troškovi naoružanja strahovito su porasli. Kad se sve silne svote izraze u francima ili dinarima dobivamo astronomske sume sa kojima se, kako se sjećamo, operiralo u eri inflacije neposredno poslije vojničkog sloma i gospodarskog sloma centralnih vlasti u svjetskom ratu.

Ratna produkcija vrši silan uticaj na cjelokupnu gospodarsku politiku industrijskih država. Stari okviri ekonomske politike pucaju; stvaraju se novi oblici, koji sve više dolaze do izražaja u općem ekonomskom životu i socijalnim odnosima. Prije je slično pitanje bilo moguće samo u ratu.

Oružanje je u svim industrijskim državama u početku povoljno uticalo na opću privredno konjunkturu. Naročito u Evropi. Uopće sadanji ekonomski prosperitet ide uglavnom na račun oružanja, koje se sve više ubrzava. Jer nije time zahvaćena samo metalurzijska industrija, još jače utiče na prosperitet gradjenje novih tvornica, koje se provodi u silnom opsegu. U Njemačkoj je samo u industriji aeroplana zaposleno oko 200 hilijada radnika. Preko noći podignute su fabrike u industriji aeroplana, podmornica, topova za zračnu obra-

nu, tankova itd. A svi ti objekti kao ratni materijal u masama gotovo i nisu bili poznati prije rata. Ove ogromne i bezbrojne fabrike predstavljaju investicije, koje gutaju astronomske cifre. Sve više postaje jasno da privatni kapital nije dorasao za to. A to su u suštini pravi troškovi oružanja. Tu je privatnom kapitalu priskočila u pomoć država.

Radi toga so države prisiljene da sve više participiraju u socijalnom prihodu svojih građana.

Država dolaze do sredstava za ove velike potrebe na razne načine. Metode se razlikuju: u autoritativnim državama one su drugačije, nego što su one u demokratskim zemljama, ali sve na kraju izlazi na isto. Rekviziti su: zajmovi, porezi i — pada — nje realne vrijednosti nadnica, plaća, zarada i prihoda. Doba klasičnog stvaranja kapitala prošlo je; mi se već nalazimo usred upohe u kojoj se kapital stvara modernijim sredstvima. To je ujedno i nova etapa u kapitalističkom razvitku. Na pomolu su novi uslovi i za socijalni razvitak...

Oni, što će moći suvereno raspolagati ovom gorostasnom oružanom snagom i spremom postaju i novi politički faktori u čijim rukama leži sudbina mira.

Kad će ograničenje oružanja biti ozbiljno pokrenuto teško je predvidjeti! Ali da oružani mir nije trajno podnosiv jasno je, kao što je jasno, da se svijet ne može beskonačno naoružavati. Utakmica u naoružanju put je ka sigurnom slomu...

(»Slobodna riječ«)

Pomanjkanje kredita

Sveopća pojava — pomanjkanje kredita — došla je u našim redovima do visokog stepena i izražaja. Na prvi pogled čini se da je to pojava koja se danas ne iznenadjuje najnoviji razočaranja kao rezultati pomanjkanja kredita.

Od svega najjači jeste danas pomanjkanje kredita za živi — ljudski material. Ovo pomanjkanje naročito je uticalo na otpor saobraćajnog osoblja u ovoj sezoni, kada su u 24 sata glavnim prugom prolazili po 70 što redovnih što vanrednih vozova te je moralo vozno osoblje raznih domicilnih stanica izmorenim slabim ili nikakvim odmorom voziti i po tudjih in nepoznatih odsjecih pruge. U toj borbi ljudski material pokazao je svoj elitni moral, zavidnu visinu u opreci sa jačim od sebe: umornošću duha i tijela. Službenici uz najveće napore pokazali su snagu svjesti pred odgovornošću i zadatkom saobraćajne službe. Prije izvjesnog vremena na jednom djelu glavne pruge povodom premještanja ostalo je nepopunjeno nekoliko mjesta saobraćajnih činovnika i ako su bila ta mjesta normirana budžetom i odredbama direkcije. Izgledalo je, da će se taj manjak nadoknaditi ali do danas ostala su ta mjesta nepopunjena te se sve molbe rešavaju sa: za sada nema budžetne mogućnosti!

BUDGETSKI PRAZNIK

U zagrebačkoj želji, radnici imali su radnici u ponedjeljak, dne 24. oktobra »budžetski praznik« i kao radnički pravilnik takvih praznika nigdje ne propisuje. Po informacijama predviđeni su još budžetski praznici za 24. dec., 27. jan., 2. febr. i 24. marta te će biti time radnici teško pogodjeni. Radnici traže, da zatraži uprava radionice od Geče se osigurati redovno zaposlenje radnika i na ove dane.

Odobrovanje posojil iz stanovanjskega fonda

Železniški minister je predpisal poseban pravilnik, po katerem se bodo v bodoče odobraval posojila železničarjem in železničarskim za drugim za gradnju stanovanjskih hiš odnosno nakup zemljišč.

Po tem pravilniku se bo dala na razpolago za posojila ena četrtina vseh dohodkov stanovanjskega fonda. Ta denar se bo razdelil tako, da se porabi ena šestina za osobe Generalne direkcije, ostanek pa se bo nakazal posameznim oblastnim direkcijam in sicer po številu osobja

Na ovakvim stanicam službenik ne može dobiti dopusta, jer nema kredita za zamjenika. U stanicama gdje još danas postoji treći prometnik moguć je dopust »bez zamjene i bez kredita« u vlastitom djelokrugu na taj način, da se produži radno vreme ostalim prometnicima. Na stanicama gdje još danas postoje »upraznjena mjesta« nije to moguće sprovesti.

Postoji još jedna činjenica, koja se nemilosrdno oborila na stanice sa »upražnjenim mjestima«. Po potrebi zamjenjivanja saobraćajnih činovnika na drugim stanicama može se redosljednim izmjenjivanjem drugova odašiljati na zamjenu sva tri prometnika. Danas predstavlja dnevica za zamjenjivanje jednu beneficiju, koja je svima bez razlike i te kako potrebna. Drugovi prikraćeni radi pomanjkanja trećeg saobraćajnog činovnika ne mogu doći u obzir za zamjenjivanje te su i na taj način prikraćeni. Osim toga ovi drugovi prinudjeni su da umjesto 12 satne službe vrše 20 satnu a u mnogo slučajeva i 24 satnu saobraćajnu službu. Pri tome se šteti njihovim fizičkim i duhovnim snagama.

Tražimo od direkcije da dodjeli ne samo kao normiranog nego kao i neophodno potrebnog trećeg saobraćajnog činovnika drugovima ovih stanica.

Podpiraj delavski tisk!

ga oddelka in šef računovodstva. Kot zapisnikar fungira referent za knjigovodstvo. Ta odbor odredi za vsako leto višino kredita, kolikor se ga more odobriti enemu prosilcu. Pri odobravanju kreditov pridejo prvenstveno v poštev oni, ki že imajo zemljišče in pa oni, ki dokažejo, da imajo na razpolago vsaj četrtino za zidavo potrebnih denarnih sredstev. Posojila se bodo obrestovala s 3% za uradnike, 2%¹/₂ za zvaničnike, služitelje in dnevničarje in 2% za delavce. Odplačilo posojila se mora izvršiti najkasneje v 20 letih.

Posojila se bodo odobraval pod edincem pod sledečimi pogoji:

1. Vknjižba na prvem mestu.
2. Izjava prosilca, da se smejo obroki odtegovati mesečno od njegovih aktivnih odnosno pokojninskih prejemkov.
3. Zavarovalna polica o zavarovanju proti požaru pri kateremkoli domačem zavarovalnem zavodu. Usluženec mora redno polletno predložiti potrdilo o plačani premiji, sicer se mu posojilo odpove.

Ali ima žena, ki se poroči z upoko-jencem, pravico na pokojnino?

Na tozadevna vprašanja, ki jih opetovano prejemamo iz vrst naših naročnikov, dajemo sledeće pojasnilo:

Po novem zakonu o državnem prometnem osoblju iz leta 1931 ni več nikake razlike glede pravice na pokojnino, ako se poroči žena z aktivnim nastavljenim uslužbencem, ali pa ako se poroči z upoko-jencem iz vrst nastavljenega osoblja. Tudi ni predviđena nikaka doba, ki bi morala poteći od dneva poroke pa do smrti moža tako, da ima vdova pravico na pokojnino, tudi če bi se poročila z upoko-jencem tik pred njegovo smrtno. Tudi razlika v starosti ne igra nobene vloge.

Kratko povedano: Vdova po aktivnem ali upoko-jenom nastavljenicu ima pravico na rodbinsko pokojnino, ako je imel mož ob času upokojitve že pravico na pokojnino ter zgubi vdova pravico na rodbinsko pokojnino le v sledećih slučajih:

1. z izgubo državljanstva,
2. z obsodbo radi kakega kaznivega prestopka, za katerega bi že uslužbenec sam

Posojilo se izplaća normalno v sledećih obrokih:

25% vendar najveć do dvetrećinske vrednosti zemljišća takoj po odobritvi,

nadaljnih 25%, ko je zgradba pod streho,

ostanek pa v dveh obrokih s tem, da se zadnjih 20% izplaća, ko je zgradba dovršena.

Usluženec, ki kupuje zemljišće ali že narejeno hišo, se zamore izplaćati na enkrat celotno posojilo, ko izpolni pogoje.

Usluženec, ki dobi posojilo se mora zavezati, da bo v slučaju prodaje ponudil hišo v nakup najprvo stanovanjskemu fondu, železničarjem odnosno železničarski drugu.

Prošnji se mora priložiti odobren gradbeni načrt, proračun in pogodba med gradbenim podjetnikom ter prosilcem. V pogodbi mora biti točno določen termin, kdaj mora biti hiša dogotovljena. Odbor bo nadzoroval potom najbližje progovne sekcije, ali se načrt in proračun točno izvajati.

izgubio osebno pokojnino,

3. ako stopi v državnu službu ali postane štipendist države ali kake druge javne ustanove, dalje če stopi v tako samoupravno službu, kjer bi tudi imela pravico na pokojnino,

4. ako se ponovno poroči.

Vse to velja seveda samo za vdove nastavljenicev.

Za delavce velja pa še vedno pravilo, da ima vdova po smrti moža pravico na pokojnino le pod sledećimi pogoji:

1. da ni bila sodnijsko ločena od moža,
2. da je od dneva poroke do dneva smrti poteklo vsaj eno leto. Le v slučaju, da bi ostal iz tega zakona zakonski otrok ali če je vdova ostala noseća, ima pravico na pokojnino, čeprav ni bila vse leto poročena,
3. če je bil na dan poroke njen mož star nad 50 let, ne sme biti ona mlađa 20 let od njega.

Če pa se poroči z delavcem, ko je bil že upoko-jen, nima pravice na pokojnino po njegovi smrti.

Odobreni sklepi glavne skupščine bolniškega fonda

Železniški minister je odobril sledeće zaključke glavne skupščine bolniškega fonda:

1. Za zidavo depandance na Golniku se sme poleg že odobrenih in 3.000.000 potrošiti še dva in pol milijona din.
2. Protituberkuloznomu dispanzerju v Ljubljani se sme izplaćati podpora v znesku din. 10.000.
3. Prošnje za dopust u svrhu zdravljenja u sanatorijih in kopališćih bo železniška uprava reševala kot nužne.
4. V finanćni zakon za leto 1939-40 bo žele-

zniški minister predložil poseban amandman, na podlagi katerega bodo smele tako centralna uprava kakor oblastne uprave bolniškega fonda imeti lastne lekarnice za nabavu zdravila in higijenskih preparatov.

5. Iz rezervnoga fonda je odobren kredit din. 30.000 za nabavu kratkovalovnoga aparata za ambulantno u Mariboru.

6. Generalni direkciji se dostavi s priporočilom sklep glavne skupščine, da nai se u delavnicah in kurilnicah postavijo posebna kopališća za strojno osoblje in delavce.

Dopisi

IZ JESENIC

V listu »Na mejah« z dne 1. nov. 1938 se nekdo pritožuje čez železniške uslužbenice na postaji Jesenice, zlasti čez vratarje, češ, da vratarji ne poznajo meje dostojnosti in obzirnosti in gredo u svoji službeni prenapetosti premnogokrat preko svoje meje, kar ne more narediti ravno lepega vtisa na tujca. Iz članka sledi, da so vratarji u službi zadrženi in prenapeti in da s tem sramote vso železniško upravu. Na ta napad odgovarjamo sledeće:

Vratarji na Jesenicah so prijazni in vljudni napram vsakomur ter ne zahtevaju u službi nič već, kakor je predpisano u postojećim predpisi. Vljudni so tudi proti onim, ki kršijo železniške predpise, vendar pozovejo te na točno izvajanje železniških predpisov. Vsakomur je znano, da je vhod na peron brez peronske karte prepovedan, enako je najstrožje zabranjena hoja čez postajne tire in take prestopke moraju po službeni dolžnosti zabraniti. Sklicevanje na tujce ni potrebno, ker se kršitelji postojećih predpisov većkrat rekrutiraju ravno iz domaćinova, ki pravijo, da njim peronske karte niso potrebne.

KAJ JE S SLUŽBENO OBLEKO?

Letos smo bili tako srećni, da smo dobili nov pravilnik o službeni obleci, nadalje še poseban pravilnik k temu pravilniku u vezi s radom. Preteklo je 1. oktobar in čudno smo gledali naše izplaćitelne liste, ker na njih ni bilo postavke za službeno obleko. Tekom oktobra smo pričakovali, da nas bodo klicali u skladišće ali u kako drugo pisarno, kjer bomo prejeli izgotovljeno službeno obleko, vendar je minil oktobar in že polovico novembra, a službene obleke še ni. V čemu je to? Zato je gotovo

upravićena zahteva prizadetih železniških uslužbenicev, da se obleka takoj podeli odnosno izplaća pripadajuće nam zneske za nabavu obleke, da si jo nabavimo sami.

KRONSKI RENTNIK NAM PIŠE

Ali ste nas naćarjali u vašimi članki, ki ste jih objavljali od 1. aprila 1938 dalje, da je že odobren kredit za prevedbo kronskih rent in da je posebna odredba finanćnoga zakona točno doloćila, da se moraju kronske rente prevesti s 1. aprilom. Če je bil res odobren kredit in če je res u finanćnem zakonu taka doloćba, zakaj nam do danas še niso izplaćali povišanih rent?

Na to vprašanje odgovarjamo, da je u finanćnem zakonu za letošnje leto dejansko doloćba, da se moraju prevesti kronske rente s 1. aprilom ter je tudi železniški minister izjavil u svojem ekspoziciji, da je denar na razpolago. Ljubljanska železniška direkcija je sporoćila, da rešava to prevedbo zagrećka direkcija in ko bo ta rešenja izdelala, bo tudi diferenca za nazaj izplaćana.

Mednarodni pregled

Skraćanje delovnoga časa za premikalno osoblje u Avstraliji. Premikalno in krećniško osoblje je potom svoje organizacije zahtevalo, da se z ozirom na odgovorno in naporno službu uvede 40 ur dela na teden. Ker ni prišlo do soglasja z železniško upravu, je posredovalni urad obvezno odredil, da sme znaćati delovni čas krećnika ali premikaća u 14 dnevih najveć 84 ur in je tako uveden za te kategorije 7 urni delovnik.